

การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ : การบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE INTEGRATION BUDDHIST MODERN INNOVATIONS : RELIEVING THE MENTAL SUFFERING OF RELATIVES WHO DIED FROM THE CORONAVIRUS COVID-19 EPIDEMIC AYUTTHAYA PROVINCE

สำราญ ศรีคำมูล¹, นายสนธิ วงปล่อมหิรัญ², อาทิตย์ ชูชัย³, พระมหาทศพร สมุทโก(อ่อนน้อม)⁴
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
Samran Srikammul¹, Snit Wongplomhiran²,
Artit Choochai³, PhramahaThosphorn Sumudhuko(Onnorn)⁴
Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus
Corresponding Author E-mail: Samran.sr@mbu.ac.th

(Received : December 24, 2024 ; Edit : December 26, 2024; accepted : December 26, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่: การบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่: การบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่: การบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม จำนวน 384 คน แจกแจงความถี่ (frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ และแบบสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 48 คน จากจำนวน 16 อำเภอๆ ละ 3 คน โดยเน้นไปที่ญาติของผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า

1. โรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้คนจำนวนมาก การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ กลายเป็นทางเลือกที่สำคัญ เห็นว่า การทำสมาธิแบบมีไกด์ การเจริญสติ การฝึกสติปัฏฐาน การบำบัดด้วยความเมตตา การบำบัดด้วยการยอมรับ ความมุ่งมั่น และการบำบัดด้วยธรรมชาติ โดยใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันมือถือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้การเข้าถึงการทำสมาธิและการเจริญสติ เน้นการฝึกสติและการอยู่กับปัจจุบัน เพื่อลดความวิตกกังวล ความโศกเศร้า และความรู้สึกสูญเสีย ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถจัดการกับความคิดและอารมณ์ที่ยากลำบากได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้เพื่อบรรเทาทุกข์ ได้แก่ การฟังธรรมะหรือการอ่านเกสรธรรมจากสื่อออนไลน์ ในรูปของ Facebook หรือ Tiktok ญาติผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่จะพิจารณาหลักไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยงของชีวิตและร่างกาย ความเป็นทุกข์ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ความไม่สมหวัง ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก และความปรารถนาที่ไม่สมหวัง พวกเขาเหล่านั้นประสบกับปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ จนสามารถมีจิตใจที่เบาบางจากความทุกข์ใจลงบ้าง

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ ประกอบด้วย การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ การสร้างชุมชนสนับสนุน การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ และการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิต ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตมีคุณภาพชีวิตและความเชื่อมั่นในรูปแบบการดำเนินชีวิตดีขึ้น

คำสำคัญ : พุทธนวัตกรรมสมัยใหม่, บรรเทาทุกข์ทางจิตใจ, ไวรัสโคโรนา 2019

ABSTRACT

This research aims to: 1) Analyze the integration model of modern Buddhist innovations for alleviating the mental suffering of relatives of COVID-19 victims in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; 2) Develop the integration model of modern Buddhist innovations for alleviating the mental suffering of relatives of COVID-19 victims in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and 3) Disseminate knowledge on the integration of modern Buddhist innovations for alleviating the mental suffering of relatives of COVID-19 victims in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research employed a questionnaire survey with 384 respondents, analyzed using frequency, percentage, mean (X), and standard deviation (S.D.). The results were interpreted item-by-item, by aspect, and holistically based on established criteria. In addition, 48 in-depth interviews were conducted with key informants (3 from each of 16 districts), focusing on relatives of COVID-19 victims. Interview data were also analyzed. Research Findings:

1. Guided meditation and mindfulness practices, the four foundations of mindfulness, loving-kindness meditation, acceptance and commitment therapy, and nature-based therapy, utilizing mobile applications or online platforms, were employed to promote mindfulness and present moment awareness. This helped reduce anxiety, sadness, and feelings of loss, enabling relatives to manage difficult thoughts and emotions more effectively.

2. The integration of modern Buddhist innovations utilized Buddhist principles for alleviating suffering. Listening to Dharma talks or reading Dharma snippets from online media such as Facebook or TikTok was common. Relatives frequently contemplated the three characteristics of existence (anicca, dukkha, anatta) – the impermanence of life and the body, suffering (physical and mental discomfort, unfulfilled desires, loss, and unmet aspirations) – recognizing these as constant obstacles, leading to some reduction in mental distress.

3. Dissemination of knowledge on the integration of modern Buddhist innovations involved workshops, online curriculum development, community support building, media outreach, and training for mental health professionals.

Keywords: 1. Buddhist modern innovations 2. Relieving the mental suffering 3. the Coronavirus COVID-19

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่แน่ชัดแล้วว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กำลังส่งผลกระทบไปทั่วโลกเป็นวงกว้าง เริ่มต้นจากการมีผู้ติดเชื้อที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน และแพร่กระจายไปทั่วโลก อันส่งผลให้เกิดผู้เจ็บป่วยและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ในวิกฤติเศรษฐกิจแต่ละครั้ง ผลกระทบที่เกิดขึ้นทันทีคือ ภาคธุรกิจที่ได้รับความเสียหาย บางบริษัทถึงขั้นล้มละลาย ขณะที่บางบริษัทลดจำนวนลูกจ้างทำให้มีคนตกงานจำนวนมาก นอกจากนั้นไวรัสโคโรนา 2019 ยังกระทบไปถึงการชะงักงันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบบการเรียนการสอนด้วย การยกเลิกเที่ยวบิน การยกเลิกการจองโรงแรม การยกเลิกกิจกรรมต่าง ๆ การเลื่อนการเปิดการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการชะลอการผลิตในภาคอุตสาหกรรมทั่วโลกที่อยู่ภายใต้ระบบห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global Value Chain) อันส่งผลต่อเนื่องไปสู่ผลกระทบด้านการค้าและการลงทุนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังรวมถึง การที่ประชาชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายกับการป้องกันการติดเชื้อ เช่น ต้องซื้อหน้ากากหรือเจลล้างมือ อีกทั้งการที่คนจะต้องมีการกักตัวอยู่กับบ้านจนทำให้ขาดรายได้ จนลามมาถึงการเกิดความเครียดและปัญหาทางสุขภาพจิตตามมา ซึ่งเป็นภัยเงียบที่ยังไม่มีใครพูดถึงมากนัก คือ “ความเครียด” ซึ่งตามมาด้วย “ปัญหาสุขภาพจิต” อันเนื่องมาจากรายได้ที่ลดลงหรือถูกให้ออกจากงาน และการสูญเสียบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องคนรู้จัก เป็นต้น (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, “วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติคน” 2021) (<https://www.pier.or.th/>)

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมาการปฏิบัติงานพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถควบคุมและจำกัดขอบเขตพื้นที่การระบาดของโรคได้ และผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง และการเสียชีวิตสะสมได้ลดจำนวนลง ในขณะที่ผู้ที่ได้รับการรักษาจนหายเป็นปกติมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การติดตามและกำกับดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อควบคุมให้การดำเนินกิจการและกิจกรรมของทั้งบุคคลและสถานที่ต่างๆ อยู่ภายใต้เงื่อนไขการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมและป้องกันโรคที่รัฐบาลได้ประกาศแล้ว เพื่อมุ่งเป้าหมายสู่การป้องกันและควบคุมโรคแก่ประชาชนอย่างสมดุลและยั่งยืนสอดคล้องกับแผนการเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยวที่นายกรัฐมนตรีได้ประกาศเจตนารมณ์และแนวทางไว้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2564 โดยกำหนดให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดอยู่เช่นเดิม ตามคำสั่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ 2899/2564 เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ฉบับที่ 71) แต่ถึงแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้น แต่เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีคนต่างถิ่น หลายชาติพันธุ์อพยพมาตั้งถิ่นฐาน การทำงานตามนิคมอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน โรงงาน นวนคร เป็นต้น ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการเกิดอาการผิดปกติทางจิตใจเพิ่มขึ้น ซึ่งพบว่า ประชาชนทั่วไป หรือญาติพี่น้องของผู้ที่เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดความวุ่นวายทางอารมณ์ ความกลัว วิดกกังวลใจ ซึมเศร้า โมโหง่าย นอนไม่หลับ และมีภาวะป่วยทางจิตจากเหตุการณ์ งานวิจัยจากหลายๆ ประเทศ ที่มีการปิดเมืองในช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น อิตาลี และสวีเดน ก็พบปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มมากขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโรค เช่น มีอาการวิตกกังวล ซึมเศร้า มีความคิดจะฆ่าตัวตาย หรือการใช้สารเสพติดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเปราะบาง คนหนุ่มสาว อย่างไรก็ตาม การให้ไหม้ไลน์ที่ชัดเจนในการปิดเมือง และการให้ข้อมูลถึงประโยชน์ต่อสังคมในการกักตัว การปฏิบัติตัวของประชาชน และคนในครอบครัว สามารถช่วยบรรเทาทุกข์ทางจิตใจที่เกิดจากเหตุการณ์ได้ ทั้งนี้ จากข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตของคนไทยโดยกรมสุขภาพจิตในช่วงที่มีการแพร่ระบาดตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผู้เข้ารับการคัดกรองด้านสุขภาพจิตทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้นกว่า 1.79 ล้านราย ตาม 4 อาการ ได้แก่ ผู้มีความเครียดสูง ผู้มีความเสี่ยงซึมเศร้า ผู้มีความเสี่ยงฆ่าตัวตาย และมีภาวะหมดไฟ (burnout)

ในภาวะวิกฤติจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ปรากฏอยู่นี้ ย่อมมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชน สิ่งที่ได้ผลดีและตรงเป้าหมายมากที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่มาใช้บรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิต การนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ที่มีประชาชนนับถือเป็นจำนวนมากมาแก้ปัญหา พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญที่ทำให้สังคมไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยต่าง ๆ การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน พื้นฟูเศรษฐกิจ และเป็นภูมิคุ้มกันจากปัญหาสังคมแก่สมาชิกทุกวัยในครอบครัว (ไสว มาลาทอง, การศึกษารายธรรม, 2542 หน้า 6,7) อีกทั้งได้สอดคล้องกับพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 ซึ่งเป็นนโยบายหลัก 12 ด้าน คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีความสอดคล้องกับหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติพุทธศักราช 2561-2580 คณะรัฐมนตรีจึงแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

ให้ทราบถึงแนวทางการบริหารราชการ แผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการ เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง สังคมไทยมีความสงบสุข สามัคคีและเอื้ออาทร คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความพร้อม ที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 เศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านที่ 3 การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ข้อ 3.3 ทำนุบำรุงศาสนาให้มีความ เข้มแข็ง ส่งเสริมสถาบันศาสนา ทุกศาสนาให้มีบทบาทในการเผยแผ่หลักคำสอนที่ดีงาม ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้าง ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จิตใจ และพัฒนาสังคมให้มีความสามัคคี ประองตอง และยั่งยืน และให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึง แก่นแท้คำสอนของพระพุทธเจ้าและสามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

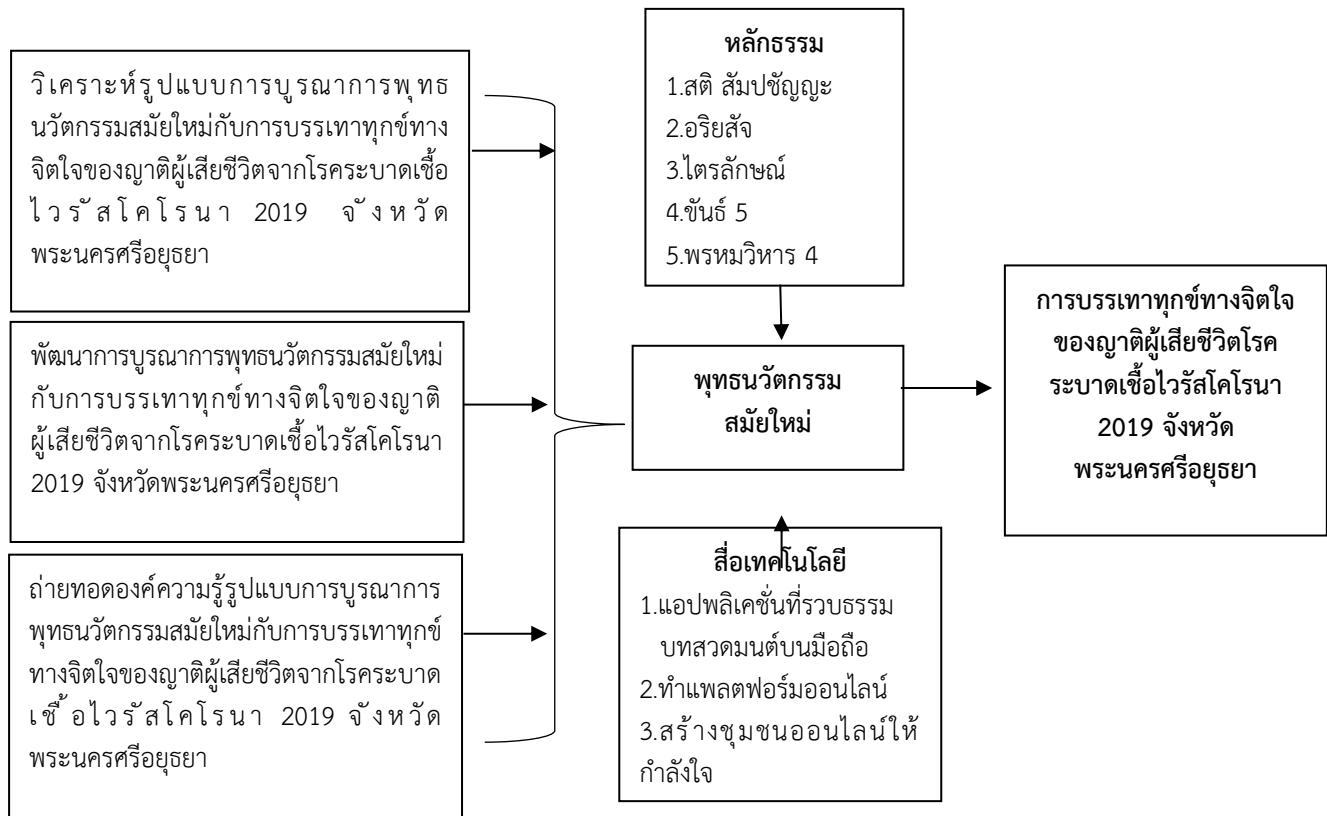
จากประเด็นดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทาง จิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อที่การวิจัยครั้งนี้จะช่วยวิเคราะห์ และพัฒนา รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 19 กับประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพื้นที่อื่นๆทุกภาคของประเทศในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรค ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรค ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับ “การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ : การบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมเพื่อการบรรเทาความทุกข์ในใจ ของอารยา บัตรเจริญ และคณะ (2563:11-12) และการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใกล้ตายเชิงพุทธบูรณาการ ของสุวรรณ วรรณ จำปา(2554:7-9) โดยนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ไว้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้ประสบวิกฤตการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด 2019 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 803,599 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้จำนวนประชากรทั้งหมดในการทดลองในครั้งนี้ (ทะเบียนจังหวัด <https://khunnewinfinite.wordpress.com>)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้ประสบวิกฤตการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 384 คน โดยคัดเลือกจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชชี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 43) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ได้ข้อมูลที่แท้จริงตามบริบท ตรงประเด็นและตรงตามวัตถุประสงค์

พื้นที่วิจัย

(1) พื้นที่การวิจัย

พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางบาล อำเภอบางปะอิน อำเภอบางปะหัน อำเภอบ้านแพรก อำเภอภาชี อำเภอมหาราช อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอลำชะบา อำเภอเสนา อำเภออุทัย อำเภอนครหลวง อำเภอบางซ้าย

(2) ผลการวิเคราะห์บริบทและศักยภาพของพื้นที่

พบว่า มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีประชาชนเสียชีวิต

(3) หน่วยงานสนับสนุน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้ขับเคลื่อนชุมชน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย และองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา โรงพยาบาลวังน้อย ชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

(4) พื้นที่ถ่ายทอด ขยายผล/นำไปใช้ประโยชน์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย 2 แบบ ได้แก่

1. เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น สำหรับกลุ่มญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบ่งเป็นเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Closed-ended questions) ใช้คำถามแบบให้เลือกรับตอบ(Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็นการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Closed-ended questions) เป็นลักษณะให้เลือกรับตอบ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale) มี 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Opened-ended questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วม

2. เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน ทั้ง 16 อำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.2 การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์นำมาถอดบทเรียนให้เกิดองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เป็นการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเพื่อบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เป็นการออกแบบเครื่องมือการวิจัย จากการวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างแบบสอบถาม การทดลองใช้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีขั้นตอนของการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

ก. ศึกษาประเด็นปัญหา กรอบแนวคิด ทฤษฎี และจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อให้เกิดความตระหนักว่างานวิจัยต้องการข้อมูลอะไร ชนิดใด และมีตัวแปรอะไรบ้างที่จะต้องนำมาพิจารณา

ข. กำหนดลักษณะของข้อคำถาม จัดทำรายละเอียดของข้อคำถาม ประกอบด้วยขอบข่าย เนื้อหาสาระสำคัญ แยกแยะเป็นประเด็นย่อยตามแง่มุมต่างๆอะไรบ้าง ที่จะนำไปใช้ในการสร้างข้อคำถามสำหรับการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ค. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์และพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับตอบปัญหาการวิจัยครบถ้วน รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

ง. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รวบรวมข้อจรรยาบรรณฉบับ เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นและหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือหาค่า IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญในประเด็นและหัวข้อการวิจัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาปรัชญา และพุทธศาสนา เพื่อเป็นการประเมินความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ 1) ตรวจสอบด้านภาษา 2) ตรวจสอบด้านเนื้อหา 3) ตรวจสอบด้านระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความเหมาะสมของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ตามสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความเหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
 N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 โดยที่ +1 = เห็นว่าเหมาะสม
 0 = ไม่แน่ใจ
 -0 = เห็นว่าไม่เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล/ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

- ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม แบบวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังมีรายละเอียด ดังนี้
1. ผู้ศึกษานำหนังสือบันทึกข้อความจากรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากประชาชนทั่วไปในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 2. ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่าง ให้ทราบในการตอบแบบสอบถามแบบวัด เข้าใจตรงประเด็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนหลังจากเสร็จกิจกรรม ภายใน 1 สัปดาห์
 3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบจำนวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป
 4. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์บทสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์นำมาถอดบทเรียนให้เกิดองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดโควิด 19 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
 การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตารางและอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้
 - 1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาแจกแจงความถี่ (frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
 - 1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็นการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนค่าประมาณ (Rating scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์และช่วงระดับคะแนน (class interval) 5 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง อยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

2.การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

คณะผู้วิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อวิเคราะห์ พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน ได้แก่ญาติของผู้เสียชีวิตที่ประสบกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงการสังเกตการณ์บริบทความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่นั้นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์บทสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์นำมาถอดบทเรียนให้เกิดองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่ที่ใช้บรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1.การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพฤติกรรมและวิถีการใช้ชีวิตประจำวัน ต่อไปนี้คือการเปลี่ยนแปลงหลักๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเห็นชัดเจน 1. การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตมากขึ้น การเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ และการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นปกติ 2. การเว้นระยะห่างทางสังคม การเว้นระยะห่างทางกายภาพ (Social Distancing) ได้กลายเป็นมาตรฐานในการใช้ชีวิต ผู้คนได้ลดการปฏิสัมพันธ์ และเน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น 3. การดูแลสุขภาพ การดูแลสุขภาพและความสะอาดได้กลายเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการแพร่เชื้อ การใช้หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกต้องได้กลายเป็นพฤติกรรมที่ต้องทำต่อเนื่อง 4. การสร้างสมดุลชีวิต การมีโอกาสดำเนินชีวิตที่บ้านได้ทำให้ผู้คนมองเห็นแนวทางในการสร้างสมดุลชีวิตระหว่างเวลาส่วนตัว การงาน และสังคม 5. การปรับตัวในสถานการณ์วิกฤติ ทุกภาคส่วน รวมถึงภาครัฐ ภาคธุรกิจ และส่วนบุคคล ได้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์วิกฤติ การพัฒนาแอปพลิเคชันสุขภาพจิต การบริการ e-Services และการขยายพื้นที่เข้าถึงผู้บริโภคได้กลายเป็นแนวทางในการปรับตัว 6. การเปลี่ยนแปลงในด้านการแพทย์ การแพทย์ได้นำเทคโนโลยี Telemedicine เข้ามาใช้ในการรักษาพยาบาลเพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ การทำงานที่บ้านไม่ได้ลดผลผลิต แต่สามารถลดค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเช่าสถานที่ทำงานได้ และ 7. การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ได้กลายเป็นพฤติกรรมติดตัวผู้บริโภค บริการด้านสุขภาพมีเดลิเวอรี่มากขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทุกภาคส่วน และจะยังคงอยู่ในระยะยาวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคและลดผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.86 รองลงมา เพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.14 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 34.11 รองลงมา ไม่เกิน 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.60 ระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 รองลงมา ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.78 อาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 46.62 รองลงมา รับจ้างทั่วไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.26 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 43.23 รองลงมา 5,001-10,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81

2) จากการวิเคราะห์ความรู้และความคิดเห็นของประชาชนผู้เป็นญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีต่อการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาจากประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 ชุด ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความรู้และความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 เมื่อพิจารณารายการ

ประเมินแต่ละข้อ พบว่า รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นำหลักสติ และสัมปชัญญะมาช่วยกระตือรือร้นไม่ให้งมอยู่กับความทรมาน ความโศกเศร้า เสียใจหรือยึดติดกับอดีต มีความรู้และความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 รองลงมา ได้แก่ สื่อพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่ เช่น เสียงดนตรี เสียงสวดมนต์ เป็นต้น สามารถนำมาเป็นอารมณ์ในการบรรเทาความทุกข์ในใจได้ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63

3) จากปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนผู้เป็นญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended) พบว่า 1.การพัฒนาแอปพลิเคชันที่รวบรวมบทสวดมนต์ คาถาต่าง ๆ และการบรรยายธรรมจากพระภิกษุ สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านสมาร์ตโฟน ทำให้ผู้ที่กำลังเผชิญกับความสูญเสียสามารถเข้าถึงธรรมะได้ทุกที่ทุกเวลา 2.การจัดทำแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สอนการทำสมาธิและปฏิบัติธรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การนั่งสมาธิ การเดินจงกรมการทำใจให้สงบ จะช่วยให้ผู้ที่กำลังเผชิญกับความทุกข์ทางใจได้มีโอกาสฝึกฝนจิตใจให้สงบและปล่อยวาง 3.การสร้างชุมชนออนไลน์ที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้ที่กำลังเผชิญกับความสูญเสียในการแบ่งปันความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเอง การรับฟังเรื่องราวของผู้อื่นและการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกไม่โดดเดี่ยวและได้รับการเยียวยาทางใจ

2. การพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ 1) การวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยเพื่อสำรวจประสิทธิภาพของการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการบรรเทาทุกข์ทางใจ พัฒนาและทดสอบโปรแกรมการแทรกแซงที่ใช้พุทธนวัตกรรมการเป็นฐาน ประเมินผลลัพธ์และปรับปรุงโปรแกรมอย่างต่อเนื่องตามข้อมูลที่ได้จากกรณีวิจัย 2) การสร้างความร่วมมือ สร้างความร่วมมือกับองค์กรด้านสุขภาพจิต สถาบันการศึกษา และกลุ่มชุมชน ร่วมมือกับผู้นำทางศาสนาและผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อนำเสนอมุมมองและแนวทางปฏิบัติทางพุทธศาสนา จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำและสนับสนุน 3) การพัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาแอปพลิเคชันมือถือและแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้การเข้าถึงการทำสมาธิแบบมีไกด์ การเจริญสติ และการฝึกสติปัญญา 4) สร้างเครื่องมือการประเมินตนเองและการติดตามความคืบหน้าเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ติดตามความเป็นอยู่ทางใจของตนเอง สำรวจการใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (VR) และความเป็นจริงเสริม (AR) เพื่อสร้างประสบการณ์การทำสมาธิที่ดื่มด่ำยิ่งขึ้น 5) การฝึกอบรมและการให้การศึกษา จัดการฝึกอบรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิต ญาติผู้เสียชีวิต และบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการรับรองเพื่อสร้างมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงานในสาขานี้ จัดการประชุมและการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแบ่งปันความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด 6) การสนับสนุนนโยบาย รมรณรงค์ให้มีการรับรองการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการในระบบการดูแลสุขภาพ สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านนี้ ผลักดันให้มีการรวมการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิต

สรุปว่า ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพวกเขาเหล่านั้น ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้โดยที่ไม่รู้ว่าตัวเองนำหลักธรรมมาใช้เพื่อบรรเทาทุกข์ เช่น การฟังธรรมะหรือการอ่านเกดธรรมจากสื่อออนไลน์ในรูปของ Facebook หรือ Tiktok เป็นต้น ที่สำคัญญาติผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่จะมองไปที่หลักไตรลักษณ์ คือความไม่เที่ยงของชีวิต และร่างกาย ความเป็นทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ความไม่สมหวัง ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก และความปรารถนาที่ไม่สมหวัง ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นประสบกับอุปสรรคเหล่านี้ตลอดเวลา จนสามารถมีจิตใจที่เบาบางจากความทุกข์ใจลง อีกประการหนึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้ในทุกบริบทของพื้นที่ ทั้งในเมืองและชุมชนที่ห่างไกล หรือผู้ที่นับถือศาสนาใดๆก็ตาม ล้วนต้องประสบกับความเป็นจริงของชีวิตเหล่านี้

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า 1) การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงโต้ตอบที่นำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธนวัตกรรมการและการให้คำปรึกษาทางจิตใจ ให้ผู้เข้าร่วมแบ่งปันประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการรับมือกับความสูญเสียจากโรคระบาด สำรวจเทคนิคการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการ เช่น การทำสมาธิ การเจริญสติ และการฝึกสติปัญญา 4 2) การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์ สร้างหลักสูตรออนไลน์ที่ครอบคลุมซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการและการบรรเทาทุกข์ทางใจ รวมถึงวิดีโอ บทความ และแบบฝึกหัดแบบโต้ตอบเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดื่มด่ำ จัดให้มีฟอรัมออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียน

ได้เชื่อมต่อและแบ่งปันการสนับสนุน 3) การสร้างชุมชนสนับสนุน จัดตั้งกลุ่มสนับสนุนออนไลน์หรือแบบพบหน้าสำหรับญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาด ให้พื้นที่ปลอดภัยสำหรับการแบ่งปันความรู้สึก การสนับสนุน และการเยียวยา เชิญผู้เชี่ยวชาญมาพูดคุยเกี่ยวกับกลยุทธ์การรับมือและการดูแลตนเอง 4) การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ เผยแพร่บทความ บล็อก และวิดีโอเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการบรรเทาทุกข์ทางใจผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ จัดสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อแบ่งปันมุมมองและคำแนะนำ สร้างแคมเปญการตลาดเพื่อเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ และ 5) การฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิต จัดการฝึกอบรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิตเกี่ยวกับวิธีการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการเข้าในการรักษา ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการทำสมาธิ การเจริญสติ และการฝึกสติปัฏฐาน 4 พัฒนาคู่มือและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญในการนำแนวทางปฏิบัตินี้ไปใช้

อภิปรายผล

1. วิเคราะห์การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน ทั้ง 16 อำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถอธิบายได้ว่า การวิเคราะห์รูปแบบการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รูปแบบที่ 1 การทำสมาธิแบบมีไกด์และการเจริญสติ ใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันมือถือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อให้การเข้าถึงการทำสมาธิแบบมีไกด์และการเจริญสติ เน้นการฝึกสติและการอยู่กับปัจจุบันขณะ เพื่อลดความวิตกกังวล ความโศกเศร้า และความรู้สึกสูญเสีย ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถจัดการกับความคิดและอารมณ์ที่ยากลำบากได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รูปแบบที่ 2 การฝึกสติปัฏฐาน 4 นำหลักการของสติปัฏฐาน 4 มาใช้ในการแทรกแซงทางจิตใจ ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถสังเกตและยอมรับความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์ทางกายภาพของตนเองโดยไม่ตัดสิน ส่งเสริมการพัฒนาความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ และการปล่อยวาง รูปแบบที่ 3 การบำบัดด้วยความเมตตา ผสมผสานหลักการของพุทธศาสนาเรื่องความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจเข้ากับเทคนิคการบำบัดทางปัญญา ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถพัฒนาความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น ลดความรู้สึกโกรธแค้น และความรู้สึกผิดที่อาจเกิดขึ้น หลังจากการสูญเสีย รูปแบบที่ 4 การบำบัดด้วยการยอมรับและความมุ่งมั่น ใช้หลักการของพุทธศาสนาเรื่องการยอมรับและการปล่อยวางเข้ากับเทคนิคการบำบัดทางพฤติกรรม ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถยอมรับความจริงของการสูญเสียและมุ่งมั่นไปที่การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ลดการต่อสู้กับความคิดและอารมณ์ที่ยากลำบาก และเพิ่มความยืดหยุ่นทางอารมณ์ รูปแบบที่ 5 การบำบัดด้วยธรรมชาติ ผสมผสานเทคนิคการทำสมาธิ การเจริญสติ และการบำบัดด้วยธรรมชาติ ใช้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการผ่อนคลาย ความสงบ และการเยียวยา ช่วยให้ญาติผู้เสียชีวิตสามารถเชื่อมต่อกับตนเอง ธรรมชาติ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งมีข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ พบว่า การดูแลป้องกันการติดเชื้อจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เบื้องต้นมีแนวทางปฏิบัติหลายประการสำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคโควิด-19 โดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อและลดความเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิต แนวทางการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธีและคณะ (2566) วิจัยเรื่อง “พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคม เพื่อส่งเสริมภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัย พบว่า 1.ศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ รองลงมาคือด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกปลอดภัยด้านการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้โอกาสด้านการใช้สายสัมพันธ์ในชุมชนและด้านการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวังตามลำดับ

2. การพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุควรจัดพื้นที่สร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อให้เกิดความปลอดภัยและเหมาะสมมีการยกระดับความเข้มข้นของกฎระเบียบและมาตรฐานการชุมชนโดยบังคับใช้อย่างจริงจังส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถจัดการอารมณ์ความเครียดความกังวลของตนเองเพื่อทำให้ให้ตระหนักแต่ไม่ตระหนักได้อย่างมีสติเสริมสร้างความหวังให้มีพลังเชิงบวกในการดูแลตนเองและครอบครัวพร้อมที่จะต่อสู้กับปัญหาเหตุการณ์ตราในสังคมโดยการสร้างความเข้าใจใส่ใจและให้โอกาสผู้ที่ยากป่วยหรือพ้นจากระยะกักตัวแล้วมามีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน 3.พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะได้แก่ 1) ด้านสุขภาวะทางร่างกายควรมุ่งเน้นพัฒนาความสัมพันธ์ของชีวิตทางร่างกายกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โควิด-19 โดยฝึกการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักสันโดษและประยุกต์ใช้หลักอินทรีย์สังวรเพื่อ

ช่วยให้มีสติพิจารณาสิ่งที่เข้ามาถูกระทบทางกาย 2) ด้านสภาวะทางสังคมควรปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตในสังคมให้มีขันติธรรม คือความอดทนต่อการกักตัวอยู่กับบ้านต่อเนื่องเป็นเวลานาน 3) ด้านสภาวะทางจิตควรฝึกสติด้วยหลักสติปัฏฐานโดยใช้เป็นเครื่องมือในการรู้ทันจิตรู้ทันอารมณ์ของตนเองให้คลายความยึดถือตามหลักอุเบกขาธรรมและรู้จักการใช้ชีวิตแบบไม่ประมาทและ 4) ด้านสภาวะทางปัญญาควรประยุกต์ใช้ปัญญาพิจารณารู้เท่าทันเหตุการณ์ที่มากระทบไม่ว่าดีหรือร้ายรู้จักพิจารณาคัดกรองข่าวสารด้วยปัญญาไม่เชื่อง่ายตามหลักการามสูตรฝึกอบรมให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

2. การพัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ พัฒนาการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพวกเขาเหล่านั้น ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้พัฒนาและบูรณาการ โดยที่ไม่รู้ว่าตัวเองนำหลักธรรมมาใช้เพื่อบรรเทาทุกข์ เช่น การฟังธรรมะหรือการอ่านเกสรธรรมจากสื่อออนไลน์ ในรูปของ Facebook หรือ Tiktok เป็นต้น ที่สำคัญญาติผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่จะมองไปที่หลักไตรลักษณ์ คือความไม่เที่ยงของชีวิตและร่างกาย ความเป็นทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ความไม่สมหวัง ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก และความปรารถนาที่ไม่สมหวัง ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นประสบกับอุปสรรคเหล่านี้ตลอดเวลา จนสามารถมีจิตใจที่เบาบางจากความทุกข์ใจลงบ้าง ซึ่งมีข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ พบว่า หลักธรรมทางศาสนาสามารถพัฒนาบูรณาการในการช่วยบรรเทาทุกข์ทางจิตใจและนำทางให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้หลังจากสูญเสีย หลักธรรมทางศาสนาที่ช่วยบรรเทาทุกข์ทางจิตใจ ความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต (อนิจจัง) ศาสนาหลายแห่งสอนว่าชีวิตนี้ไม่เที่ยงแท้และทุกสิ่งต้องดับไปในที่สุด การยอมรับความจริงนี้สามารถช่วยให้เราเข้าใจ และจากข้อสัมภาษณ์ ยอมรับการสูญเสียได้ดีขึ้น กฎแห่งกรรม หลักธรรมนี้สอนว่าการกระทำของเรามีผลลัพธ์ตามมา การเชื่อว่าคนที่เรารักได้ไปอยู่ในภพภูมิที่ดีขึ้นเนื่องจากกรรมดีของพวกเขาสามารถช่วยบรรเทาความเศร้าโศกได้ ความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจ ศาสนาส่วนใหญ่เน้นถึงความสำคัญของความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น การแสดงความเมตตาต่อผู้อื่นสามารถช่วยเบี่ยงเบนความสนใจจากความเศร้าโศกของเราเองและสร้างความรู้สึกรักมีจุดหมาย การภาวนาและการทำสมาธิ การปฏิบัติทางจิตวิญญาณเหล่านี้สามารถช่วยสงบจิตใจ ลดความเครียด และส่งเสริมความรู้สึกสงบสุขภายใน การเชื่อมต่อกับชุมชนทางศาสนา การล้อมรอบตัวเองด้วยผู้คนซึ่งแบ่งปันความเชื่อทางศาสนาเดียวกันสามารถให้การสนับสนุนทางอารมณ์และจิตวิญญาณที่จำเป็นมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการไพศาล กิตติภทโท (บำรุงคว้น)(2545) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการประยุกต์ใช้ พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย” สรุปความได้ว่า พระพุทธศาสนาถือว่าการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บจำเป็นต้องอาศัยแพทย์และพยาบาลรวมทั้งญาติพี่น้อง นอกจากบุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ใน เรื่องโรคภัยไข้เจ็บและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเฝ้ารักษารักษาแล้ว ต้องมีความรู้ความเข้าใจ สภาวะความเป็นมนุษย์ของบุคคลด้วยบุคคลนอกจากประกอบไปด้วยกายหรือรูปธรรมแล้ว ยังประกอบด้วยภาวะทางจิต ความคิด ความเชื่อ ทศณคติ ค่านิยม เหตุผล ความรู้สึก สิทธิเสรีภาพ เป็นต้น คุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นคุณลักษณะทางจิตที่ควบคู่ไปกับมนุษย์ตลอดเวลา การดูแลผู้ป่วยต้องคำนึงถึงสภาวะเหล่านี้ด้วย การศึกษาพบว่าพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการ เฝ้ายา 2 ด้าน คือ ด้านสังฆธรรม คือการดูแลรักษาชีวิตตามธรรมชาติกับด้านเจริญธรรมคือการดูแลรักษาโรคที่เกิดขึ้นทั้งทางกายและจิตใจด้วยการ เน้นการกระทำที่ถูกต้องดีงามเป็นประโยชน์แก่คนได้อย่างแท้จริง และหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ประชาชนส่วนมากเลือกมาใช้ในการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจมากที่สุด ประชาชน เลือกหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมมาใช้ในการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจ เพราะอริยสัจ 4 ช่วยให้เข้าใจถึงธรรมชาติของทุกข์ และรู้จักวิธีการดับทุกข์อย่างถูกต้อง โดยการปฏิบัติตามมรรคมงคล 8 ซึ่งเป็นหนทางดับทุกข์ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เมื่อเข้าใจอริยสัจ 4 แล้ว จะช่วยให้สามารถมองเห็นความจริงของชีวิตได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ไม่หลงไปกับความสุขสมหวังชั่วคราวและไม่จมอยู่กับความทุกข์โศกเศร้าเมื่อประสบกับความไม่สมหวังหรือความสูญเสีย นอกจากนั้น อริยสัจ 4 ยังช่วยให้เกิดปัญญาและความเข้าใจในชีวิตมากขึ้น ทำให้สามารถรับมือกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างมีสติและไม่ทุกข์ใจจนเกินไป ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงเลือกหลักธรรม "อริยสัจ 4" มาใช้ในการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจมากที่สุด เพราะเป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมและช่วยให้เข้าใจถึงสาเหตุและวิธีดับทุกข์ได้อย่างถาวร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา บัตรเจริญ และคณะ (2563) วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมเพื่อการบรรเทาความทุกข์ในใจ” ผลการวิจัย พบว่า 1) ความทุกข์ในหลักพุทธธรรม ได้แก่ ความทุกข์ในอริยสัจ 4 กล่าวถึงการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความทุกข์ที่เกิดจากตัณหา และทุกข์ในไตรลักษณ์ 2) หลักพุทธธรรมเพื่อบรรเทาความทุกข์ในใจ คือ การปฏิบัติตามหลักไตรลักษณ์ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการ และอริยมรรคมงคลแปดตามลำดับ 3) เมื่อปฏิบัติตามหลักไตรลักษณ์ อานาปานสติ โยนิโสมนสิการ และอริยมรรคมงคลแปด ก็สามารถบรรเทาทุกข์ในใจได้

3. ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คณะผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open

Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ ความเข้าใจผิดและอคติ บางคนอาจมีความเข้าใจผิดหรืออคติเกี่ยวกับพุทธศาสนาและเทคนิคการทำสมาธิ ซึ่งอาจทำให้ถึงขั้นที่จะใช้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิต ประชาชนทั่วไปอาจไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิตทางจิตใจ การเข้าถึงจำกัด การเข้าถึงโปรแกรมและทรัพยากรการบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิตอาจจำกัดในบางพื้นที่หรือสำหรับบางกลุ่ม ประชากร ความกังวลด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ความคิดเห็นทางวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาอาจส่งผลต่อความเต็มใจของผู้คนที่จะใช้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิต การขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเหมาะสม อาจมีผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพจิตที่มีคุณสมบัติเหมาะสมไม่เพียงพอในการให้การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิต

สรุป

จากการวิจัย เรื่อง “การบูรณาการพุทธนวัตกรรมการพัฒนาชีวิตใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถสรุป เป็นองค์ความรู้ดังนี้ หลักพุทธธรรมสามารถปรับพฤติกรรมทางความคิด และทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตได้ อย่างมีเหตุผลช่วยแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนได้เพื่อบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยได้สรุปเป็น ขั้นตอนดังนี้

1. หลักของไตรลักษณ์ คือ สัจธรรม (Knowledge) ที่กล่าวถึงความไม่แน่นอนของสรรพสิ่งที่มีอยู่บน โลกใบนี้มีเกิดต้องมดับเป็นเรื่องราวธรรมดา และไม่มีใครสามารถหนีพ้นความไม่แน่นอนนี้ได้ เป็นองค์ความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจของเรื่องทุกข์ว่าเมื่อทุกข์เกิดย่อมมีการดับสิ้นไป

2. หลักอานาปานสติ คือ เครื่องมือ (Tools) ในการปฏิบัติเพื่อบรรเทาความทุกข์ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการนำ สติมาจับที่ลมหายใจ เพื่อเบี่ยงเบนความคิดวอกวน และเมื่อร่างกายได้รับออกซิเจนได้เต็มปอด สมองจะเกิด ความปลอดโปร่ง และช่วยให้มีสติสามารถหยุดความเคลียด ความเศร้า และความทุกข์ได้ชั่วขณะ แต่ถ้าหาก กระทำอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้จิตมีความแข็งแรง และสามารถยึดมั่นรับมือต่อคิดวอกวน ความสับสนฟุ้งซ่านที่ เข้ามาได้

3. หลักโยนิโสมนสิการ คือ กระบวนการ (Process) จัดระบบความคิดและกระบวนการแก้ไขปัญหา ใน 10 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก 1) คิดถึงสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือปัญหาโดยอาศัยสติตั้งอยู่บน คุณธรรม 2) มุ่งหาแก่นแท้ของปัญหาเอาเฉพาะเนื้อแท้เท่านั้น 3) เมื่อพบเจอตอแล้วเพียงรับรู้และเข้าใจว่า สิ่งนี้จะผ่านไปได้อย่างไรได้ถ้าเกินกำลังรับมือได้ เพียงใช้เวลาในการจัดสรร หรือค่อยๆ จัดแก่นของเรื่องไปทีละ น้อยเหมือน ไขว่นจามต้องไม่ใหญ่เกินของเนื้อไม้ไม่แข็งแรง และต้องใช้เวลาเสมอ 4) พิจารณาถึงวิธีการ รับมือของปัญหา เหมือนการเลือกอุปกรณ์เครื่องมือในการตัดต้นไม้ เช่นกับการกำจัดปัญหาความทุกข์ หาก เป็นเรื่องที่สามารถรับมือได้ ก็มุ่งเข้าสู่ปัญหาอย่างมีสติรอบครอบ หากยากต่อการรับก็ทำใจยอมรับและอยู่กับ สิ่งนั้นอย่างเข้าใจ 5) รู้จักเหตุผลและรู้จักตัวตนของแก่นแท้ 6) มองรอบด้านให้เห็นทั้งประโยชน์ และโทษ เช่น เมื่อมีความทุกข์ ซึมเศร้า เสียใจ ปมของปัญหานี้คือสิ่งใด เมื่อเรายอมเสียเวลาที่จะอยู่กับปมนี้ เราเสียโอกาส อะไรที่ดีบ้าง นี่คือโทษ ส่วนข้อดีเมื่อเราผ่านจุดที่ยากไปได้การมองกลับหลังมามันจะกลายเป็นเพียงเรื่อง เล็กน้อยในชีวิต จึงต้องพยายามมองรอบด้านและก้าวไปข้างหน้า 7) ตัดสินใจให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของ ความทุกข์นั้นแยกแยะถึงความสุข 8) เลือกที่จะอยู่และกระทำโดยยึดคุณธรรม ความถูกต้องความเห็นสมควร 9) อยู่กับปัจจุบัน อย่าเอาอดีตมาเป็นเครื่องเปรียบเทียบ เครื่องกันสุข และอย่าเอาอนาคตมาเป็น ตัวชี้วัด อยู่กับลมหายใจเข้าออกที่ผ่านเข้ามาและตั้งใจมั่นในการใช้ชีวิต 10) คิดให้รอบด้าน ทบทวน

4. มรรค 8 คือ การนำไปใช้ (Apply) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพูด การคิด การใช้ชีวิต ให้อยู่บนพื้นฐานของความ เป็นธรรมชาติ อยู่กับปัจจุบัน และอยู่กับธรรมะอย่างมีสติ ด้วยการพูดดี คิดดี ทำดี มีอาชีพที่ ดี มีความเพียร มีสติ และตั้งมั่นแน่ว แน่ และมีความคิดเห็นชอบที่ดี ดังนั้น จึงเห็นว่าการใช้ขั้นที่ 1 เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความทุกข์ในหลักพุทธธรรม ขั้นที่ 2-3 คือ การศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อบรรเทาความทุกข์ในใจ และขั้นที่ 4 สุดท้ายคือการศึกษาวินัยความทุกข์ใน ใจโดยการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาชีวิตให้มีประสิทธิภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่าง มีสติและรู้ทันความทุกข์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์การบูรณาการพุทธนวัตกรรมสมัยใหม่กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อการวิจัย ในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง ควรเป็นหน่วยงานทางจิตวิญญาณ ที่มีบทบาทและรูปแบบเข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ประชาชน ที่มีปัญหาหนักเกินไป จนเกิดผลกระทบความเครียดทางอารมณ์ มหาวิทยาลัยสงฆ์ จะมีบทบาทและรูปแบบอะไรเป็นที่พึ่งทางใจของกลุ่มประชากรเหล่านั้น ช่วยบรรเทาทุกข์ให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ช่วยให้กำลังใจ ให้ธรรมะ ให้สติ เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้สังคมอยู่เป็นสุขร่มเย็น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยในประเด็นของบทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุอุทกภัยน้ำท่วมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ควรทำวิจัยเปรียบเทียบถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง กับการบรรเทาทุกข์ทางจิตใจของญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุอุทกภัยน้ำท่วมภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

ทะเบียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2566 <https://khunnewinfinite.wordpress.com>

บุญชม ศรีสะอาด. (2554 : 43) .หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่9. สุวีริยาสาส์น.กรุงเทพฯ.

พระมหาวิริศศักดิ์ สุเมธีและคณะ.(2566).พุทธนวัตกรรมการพัฒนามัคชังทางสังคม เพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่.สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.นครปฐม.

พระอธิการไพศาล กิตติภทโท (บำรุงแก้ว).(2545).ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์,“วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติคน” 2021) สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2566(<https://www.pier.or.th/>)

สุวรรณ ณนวจาปาและคณะ.(2564). การพัฒนานวัตกรรมเวลเนสเพื่อจัดบริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ [กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์]. กองสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.กรุงเทพฯ.

ไสว มาลาทอง .(2542). การศึกษาจริยธรรม มื่อการศึกษาจริยธรรมสำหรับนักเรียนนักศึกษา นิสิต นักศึกษา นักบริหารนักปกครอง และประชาชนผู้สนใจทั่วไป. โรงพิมพ์การศาสนา. กรุงเทพฯ

อารยา บัตรเจริญ และคณะ (2563:11-12) “การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใกล้ตายเชิงพุทธบูรณาการ”วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา,มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.จังหวัดนครปฐม.

Krejcie, R. V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”.Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 –61